

OCHORENIA HORMONÁLNEJ SÚSTAVY

-sú poruchy, ktoré vznikajú, keď žľazy s vnútorným vylučovaním (napr. hypofýza, štítna žľaza, nadobličky, pankreas atď.) produkujú príliš veľa alebo príliš málo hormónov, alebo keď telo na tieto hormóny nereaguje správne

CUKROVKA (DIABETES MELLITUS) :

-chronické ochorenie, pri ktorom má človek zvýšenú hladinu cukru (glukózy) v krvi, pretože telo buď nevyrába dostatok inzulínu, alebo ho nevie správne využiť

-typy cukrovky :

1. Diabetes mellitus 1.typu

- autoimunitné ochorenie – imunitný systém ničí bunky pankreasu, ktoré produkujú inzulín
- zvyčajne vzniká v detstve alebo mladosti
- pacienti si musia celoživotne podávať inzulín
- príznaky sa objavia náhle: smäd, časté močenie, chudnutie, únava

2. Diabetes mellitus 2.typu

- najčastejšia forma cukrovky
- telo si síce vyrába inzulín, ale nedokáže ho efektívne využiť (inzulínová rezistencia)
- typicky sa vyvíja v dospelosti, často v spojení s nadváhou, zlou stravou a nedostatkom pohybu
- dá sa liečiť diétou, pohybom, tabletkami, neskôr aj inzulínom

3. Gestačný diabetes

- vzniká počas tehotenstva
- môže ovplyvniť zdravie matky aj dieťaťa, no zvyčajne po pôrode zmizne
- zvyšuje riziko vzniku cukrovky 2. typu v budúcnosti

-príznaky cukrovky :

- časté močenie
- silný smäd
- únava
- chudnutie (hlavne pri 1.type)
- zhoršené hojenie rán
- rozmazané videnie
- časté infekcie

-liečba a prevencia:

- zdravý životný štýl – vyvážená strava, pohyb, nefajčiť
- kontrola hmotnosti
- lieky alebo inzulín – podľa typu a štádia cukrovky
- pravidelné meranie hladiny glukózy v krvi
- ak sa nelieči správne -> poškodenie očí, obličiek, nervov,...

ADDISONOVA CHOROBA :

-zriedkavé ale závažné ochorenie

-chronické ochorenie nadobličiek, pri ktorom tieto žľazy neprodukujú dostatok hormónov - najmä kortizolu a často aj aldosterónu

-príčiny :

-najčastejšie : autoimunitné ochorenie – imunitný systém napáda vlastné nadobličky

-môže vzniknúť aj v dôsledku: tuberkulózy, krvácania do nadobličiek, nádorov alebo infekcií, užívania niektorých liekov (napr. kortikoidov pri dlhodobej liečbe)

-príznaky :

-často sa vyvíjajú pomaly, preto sa diagnóza niekedy oneskorí

- chronická únava a slabosť
- chudnutie a nechutenstvo
- tmavnutie kože (najmä v záhyboch – dlaniach, lakťoch, ústach – kvôli zvýšenej hladine acth)
- nízky krvný tlak
- nevoľnosť, zvracanie, hnačka
- túžba po slanom jedle (strata sodíka)
- závraty, depresia, podráždenosť

-liečba :

-doživotná hormonálna substitúcia – nahrádzajú sa chýbajúce hormóny:

Hydrokortizón (náhrada kortizolu)

Fludrokortizón (náhrada aldosterónu)

-úprava dávok počas stresu (napr. choroba, operácia)

-pravidelná kontrola u endokrinológa

Addisonova kríza (akútny stav):

-náhla zhoršená funkcia nadobličiek – život ohrozujúci stav

-príznaky: prudké zníženie krvného tlaku, šok, dehydratácia, zmätenosť, strata vedomia

-vyžaduje okamžitú hospitalizáciu a podanie kortizolu do žily

GIGANTIZMUS A AKROMEGÁLIA :

-poruchy spôsobené nadbytočnou tvorbou rastového hormónu (GH), pričom ich klinická prezentácia závisí na veku, v ktorom nadmerná sekrecia nastane

Gigantizmus :

-u detí a dospievajúcich - rastové platničky ešte nie sú uzavreté, nadbytok GH vedie k neprimeranému vertikálnemu rastu

-hlavné príznaky :

- extrémna výška -výrazný rast nad normálne úrovne pre daný vek
- zvýšený rast kostí a svalov
- môžu sa objaviť aj ďalšie problémy, napr. so srdcovou činnosťou, kým nie je ochorenie diagnostikované a liečené

Akromegália :

-u dospelých -rastové platničky sú uzavreté – nedochádza k nadmernej výške ale k narastaniu kostných a mäkkých tkanív v iných častiach tela

-hlavné príznaky :

- zväčšené končatiny : ruky a nohy (narastajú prsty, dlane a chodidlá)
- tvárové zmeny: zvýraznenie čeluste, hrubšia koža, zväčšené ďasná a nos
- môže dôjsť k problémom so srdcom, kĺbmi, metabolizmom a zhoršeniu celkovej kvality života
- ďalšie symptómy sú únava, bolestivosť kĺbov a časté bolesti hlavy

-liečba :

- a) chirurgický zákrok - odstránenie nádorového tkaniva v hypofýze
- b) farmakoterapia: lieky, ktoré potláčajú uvoľňovanie rastového hormónu alebo blokujú jeho účinky
- c) radioterapia: používa sa, ak nie je chirurgický prístup možný alebo úplne odstránený nádor nezastaví nadmernú produkciu hormónu